

Par personu, kas tika notiesātas ar piespiedu darbu, nosacīti notiesāto, nosacīti pirms termiņa atbrīvoto un ar brīvības atņemšanu notiesāto noziedzīgo nodarījumu recidīvu un tā faktoriem 2012.gads

Publicēts: 18.08.2020.

Pētījuma mērķis: noskaidrot iespējamus jaunā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas (recidīva) faktoros notiesātajām personām, kurām laika posmā no 2009.g. 1.jūnija līdz 2009.g. 31.augustam ir beidzies iepriekšējais soda izciešanas periods. Šī pētījuma ietvaros ar recidīvu tika saprasts jauns noziedzīgais nodarījums, kas izdarīts laika posmā no iepriekšēja soda izciešanas perioda beigām līdz 2011.g. 3.novembrim.

Pētījuma saturs

Pavisam pētījumā iekļautas 1767 apsekojamās personas, kas veido recidīva pētījuma nolūkos izmantojamo notiesāto izlasi. Jaunā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas riski tika novērtēti, balstoties uz recidīva gadījumu proporciju šīs izlases apjomā. Pētījuma izlasē analīzes nolūkos izlasē tika izdalītas 4 notiesāto personu kategorijas: ar piespiedu darbiem notiesātās personas (PD), nosacīti notiesātās personas (NN), nosacīti pirms termiņa no brīvības atņemšanas soda izciešanas atbrīvotās personas (NPTA) un ar brīvības atņemšanu notiesātās personas, kas atbrīvotas no ieslodzījuma pēc piespriedē soda izciešanas (CPT). Pētījumā tika aprobēti šādi recidīva konstatēšanas kritēriji: 1) ja personai ierosināts jauns kriminālprocess; 2) ja personai stājies spēkā tiesas spriedums par jaunu noziegumu (LR Krimināllikuma definīcija); 3) ja spriedums ir stājies spēkā vai kriminālprocess atrodas kādā no kriminālprocesuālajām stadijām. Pielietojot konkrētu definīciju, par recidīvistiem uzskatāmo personu skaits var atšķirties.

Recidīvistu īpatsvars apsekojamo izlasē svārstās atkarībā no recidīva definīcijas. Krimināllikuma izpratnē tādu ir mazāk kā viena piektā daļa (18,7 %), taču, pielietojot alternatīvās definīcijas, to īpatsvars pieaug līdz vienai ceturtdaļai apsekojamo. Lielākā daļa recidīva gadījumu (52 %) saistīti ar zādzību, kurai seko noziegumi, kas saistīti ar narkotikām (13 %) un auto vadīšanu reibumā (10 %). Vienai personai var būt arī vairāki recidīva gadījumi.

Statistiskā analīze atklājusi būtiskas un statistiski nozīmīgas atšķirības starp dzimumiem (sievietes retāk izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu), vecumiem (jo vecāka persona, jo mazāka varbūtība, ka tā izdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu) un soda kategorijām (ar brīvības atņemšanu notiesātās personas, kas atbrīvotas no ieslodzījuma pēc piespriedē soda izciešanas, jaunu noziedzīgu nodarījumu izdara daudz biežāk, nekā notiesātie ar piespiedu darbu, nosacīti notiesātie un nosacīti pirmstermiņa atbrīvotie).

Būtiskas atšķirības konstatētas arī dažādu soda kategoriju piederīgo recidīva varbūtības laika dinamikā. Uz apsekojuma perioda beigām recidīvs iestājas 40% – 50% iepriekš ar brīvības atņemšanu sodītām personām, 15% - 25% nosacīti pirms termiņa atbrīvotām personām, ap 15% iepriekš ar piespiedu darbu notiesātajiem un ap 10% nosacīti notiesātām personām (īpatsvari svārstās atkarībā no izmantotās recidīva definīcijas). Arī recidīva riski PD, NN un NPTA kategorijām ir izteikti zemāki, nekā iepriekš ar brīvības atņemšanu sodītajiem.

Pētījuma apraksts

<https://www.vpd.gov.lv/lv/par-personu-kas-tika-notiesatas-ar-piespiedu-darbu-nosaciti-notiesato-nosaciti-pirms-termiņa-atbrivoto-un-ar-brivibas-atnemsanu-notiesato-noziedzigo-nodarijumu-recidivu-un-ta-faktoriem-2012gads>